herpy

KAMELEONY

Usambara Three-Horned Chameleon

Trioceros deremensis

Trioceros deremensis to duży, masywnie zbudowany kameleon z lasów górskich wschodniej Tanzanii. Samiec nosi trzy długie, pierścieniowane rogi, podczas gdy samica w ogóle ich nie ma. Gatunek jest spokojny wobec opiekuna, ale wymaga niskich temperatur i bardzo wysokiej wilgotności powietrza, a rozmnażanie jest wymagające, dlatego jest to zwierzę wyłącznie dla bardzo doświadczonych hodowców.

Rodzina: Chamaeleonidae Dawna nazwa: *Chamaeleo deremensis*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**30-40 cm** długość całkowita z ogonem
Waga	**120-150 g**
Długość życia	**5-8 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Las górski**
Trudność	**Ekspert**

HODOWLA

Min. terrarium	**60 × 60 × 120 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**20-24 °C**
Temperatura w nocy	**18-20 °C**
Wilgotność	**80-100%**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 2
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**Pojedynczo**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**9-12 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**8-60 jaj**
Inkubacja	**110-130 dni** przy 22 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Trioceros deremensis to duży, masywnie zbudowany, nadrzewny kameleon. Osiąga 30-40 cm długości całkowitej i waży około 120-150 g. Ogon jest krótki w stosunku do ciała. Samiec dorasta do mniej więcej takich samych rozmiarów jak samica albo jest nieco większy. Samiec ma na pysku trzy długie, pierścieniowane rogi, które prawdopodobnie służą w walkach między samcami. Rogi zaczynają się pojawiać, gdy młody samiec ma 10-12 cm długości. Samica nie ma rogów, nie ma nawet zaczątków guzków rogowych. Na grzbiecie wznosi się żaglowaty grzebień, a pod gardłem znajduje się krótki grzebień gardłowy.

Hełm jest gładki, płaski i wydłużony, zakończony szpicem z małymi, rozdzielonymi płatami potylicznymi. Łuski są gładkie. Dorosłe osobniki są średnio- do jasnozielonych, z trzema lub czterema bladożółtymi skośnymi pasami biegnącymi przerywaną linią od oka do połowy ciała. Częste są rozproszone białe, niebieskie, czerwone lub brązowe plamy i paski. W stanie pobudzenia lub stresu pojawiają się ciemnozielone lub czarne plamy; występuje też odwrócony wzór z jasnymi plamami na ciemnym tle. Młode mają taki sam wzór, ale na akwamarynowoniebieskim tle, a po wykluciu mierzą zaledwie 5-7 cm.

Gatunek ma niezwykle złożoną budowę płuc. Jest spokojny i mało ruchliwy, chętnie wybiera jedno miejsce, w którym pozostaje. Wobec osobników własnego gatunku jest agresywny. Długość życia nie jest udokumentowana; 5-8 lat to szacunek oparty na innych górskich kameleonach z tego rodzaju, takich jak *Trioceros jacksonii*.

Występowanie i środowisko

Trioceros deremensis występuje wyłącznie w górach Eastern Arc w Tanzanii: we wschodnich Usambarach oraz w górach Uluguru, Nguu, Nguru i Udzungwa. Istnieje jedna stara wzmianka z zachodnich Usambarów, ale wątpliwe jest, czy gatunek tam żyje. Miejscem typowym, od którego gatunek wziął nazwę, jest Derema w górach Usambara.

Każda subpopulacja jest izolowana, a łączny zasięg wynosi zaledwie około 1 400 km². Duża jego część leży w stosunkowo dobrze chronionych rezerwatach leśnych, a gatunek figuruje na Czerwonej liście IUCN jako najmniejszej troski (LC).

> **Naturalny zasięg:** Tanzania.

ŚRODOWISKO

Gatunek żyje w lasach deszczowych i lasach mglistych na wysokości 800-2 300 m n.p.m., zarówno we wnętrzu lasu, jak i na jego skraju, ale także w żywopłotach i na plantacjach w pobliżu. W swoim zasięgu jest pospolity.

Klimat jest wilgotny i chłodny, z wyraźnym ochłodzeniem nocą.

Hodowla

TERRARIUM

Dorosły osobnik potrzebuje terrarium siatkowego o wymiarach co najmniej 60 × 60 × 120 cm (długość × szerokość × wysokość). Wymiary te są szacunkowe: przyjęto je nieco większe niż dla *Trioceros quadricornis*, ponieważ *T. deremensis* jest większy i cięższy. Gatunek trzyma się pojedynczo w terrarium siatkowym lub hybrydowym z dobrą wentylacją.

Urządź terrarium gęsto żywymi roślinami oraz czystymi, suchymi gałęziami o różnej grubości. Gatunek czuje się najlepiej w gęsto obsadzonym terrarium i jest najbardziej zadowolony, gdy nie jest widoczny, dlatego zasłonięcie co najmniej dwóch boków zapewnia mu spokój. Ustaw terrarium z dala od okien, aby się nie przegrzewało. Odpływ w dnie usuwa nadmiar wody.

TEMPERATURA

Jest to gatunek górski, który preferuje umiarkowane do niskich temperatury. Temperatura w dzień powinna wynosić 20-24 °C, a w nocy 18-20 °C. Utrzymuj całe terrarium poniżej 25 °C, także przy wysokiej wilgotności, bo młode i osobniki młodociane szybko się odwadniają, gdy jest ciepło. Nocnej temperatury nie wolno podtrzymywać lampami ani matami grzewczymi. Lepiej zacząć za chłodno niż za ciepło.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna wynosić co najmniej 80 %, a najlepiej więcej. Gatunek radzi sobie najlepiej z nawilżaczem ultradźwiękowym skierowanym bezpośrednio do terrarium oraz stałym strumieniem kapiącej wody, najlepiej bezpośrednio nad zwierzęciem. Zraszanie letnią wodą może też pobudzić apetyt.

Zwierzę pije krople z liści, a nie z miski. Powietrze musi być w ruchu, nawet przy wysokiej wilgotności, a rośliny i gałęzie powinny móc nieco przeschnąć między zraszaniami. Zapadnięte oczy i pomarszczona skóra to oznaki odwodnienia, zwłaszcza u młodych i osobników młodocianych.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest aktywny w dzień i potrzebuje dużo światła. Stosuj świetlówki UVB i słabą lampę grzewczą. Strefa UVB nie została zmierzona dla tego gatunku. Strefę 2 zapożyczono od *Trioceros jacksonii*, który również jest górskim kameleonem z Afryki Wschodniej i zaliczany jest do strefy 2-3. Odpowiada to indeksowi UV wynoszącemu najwyżej około 1-3 w najwyższym miejscu, w którym zwierzę może siedzieć. Bezpośrednie słońce przez szybę przegrzewa zwierzę. Słońce bez szyby jest korzystne, o ile temperatura pozostaje niska i jest dostęp do cienia. Długość dnia wynosi około 12 godzin.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Trioceros deremensis jest owadożerny i zwykle ma duży apetyt. Podawaj urozmaicony pokarm, taki jak świerszcze, muchy, szarańcza i inne owady karmowe odpowiedniej wielkości. Owady karmowe powinny być dobrze karmione warzywami i zbożem oraz oprószane wapniem i minerałami. Samce jedzą mniej w okresie rozrodczym, za to są bardziej aktywne.

Zwłaszcza młode zwierzęta trzęsą się całym ciałem tuż przed wystrzeleniem języka w stronę ofiary. Karmienie z miski nie jest zalecane, bo zwierzę chętnie siada nad miską i porusza się wtedy jeszcze mniej. Ilość pokarmu odpowiada innym kameleonom podobnej wielkości.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gatunek trzyma się pojedynczo; jest spokojny wobec opiekuna, ale agresywny wobec osobników własnego gatunku. Jest mało ruchliwy, chętnie wybiera jedno miejsce, w którym długo siedzi, i przemieszcza się głównie po to, by się wygrzać lub zjeść. Manipulację należy ograniczyć do niezbędnego minimum. Nowe zwierzęta mogą jeść bardzo mało przez pierwsze tygodnie, a w tym okresie woda jest znacznie ważniejsza niż pokarm.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samiec ma trzy duże, pierścieniowane rogi, natomiast samica w ogóle nie ma guzków rogowych. Dojrzałość płciowa nie jest znana z pewnością, ale szacuje się ją na 9-12 miesięcy. Samice prawdopodobnie składają zdolne do rozwoju, zapłodnione jaja dopiero w drugim lub trzecim sezonie rozrodczym.

GODY I KOPULACJA

Uważa się, że okres rozrodczy przypada na jesień, ale w terrarium może wypaść o każdej porze roku. Sezon godowy może trwać do trzech miesięcy i obejmować wiele kopulacji. Samiec staje się wtedy znacznie bardziej aktywny i je mniej.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Gatunek jest jajorodny. Samica nosi jaja przez około cztery miesiące, zanim je złoży. Zniesienie jest duże, 8-60 jaj. Zapewnij jej głęboki, wilgotny pojemnik do składania jaj z ziemią doniczkową, w której może kopać.

INKUBACJA

Inkubacja jaj przebiega w temperaturze około 22 °C, a wyklucie następuje po około czterech miesiącach. Gdy samica złoży jaja i je zakopie, należy je ostrożnie wykopać i umieścić do połowy zagłębione w zamkniętym pojemniku z wilgotnym wermikulitem, z którego ściśnięta garść daje tylko kroplę lub dwie. Utrzymuj stabilną temperaturę i sprawdzaj jaja raz w tygodniu.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode po wykluciu mają 5-7 cm długości i są akwamarynowoniebieskie. Młode i osobniki młodociane są szczególnie narażone na odwodnienie i źle znoszą ciepło, dlatego potrzebują dużo wody i chłodnych warunków. Dane dotyczące tempa wzrostu nie są udokumentowane.

Zdrowie i częste błędy

Typowe problemy i błędy w hodowli:

- Odwodnienie: zapadnięte oczy i pomarszczona skóra, zwłaszcza u młodych i osobników młodocianych w zbyt ciepłym otoczeniu.
- Stres cieplny: temperatury powyżej 25 °C powodują ospałość i odwodnienie.
- Utrata masy ciała i odmowa pokarmu u nowych zwierząt.
- Infekcje dróg oddechowych przy stojącym powietrzu.
- Urazy języka przy karmieniu z miski.

Skontaktuj się z weterynarzem mającym doświadczenie z gadami w razie zaprzestania przyjmowania pokarmu, utraty masy ciała lub trudności w oddychaniu.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.

Pełny poradnik z mapą i aktualizacjami: herpy.org/pl/kameleony/trioceros-deremensis